

یادداشتی از سمیرا نیازی؛

در خصوص مالیات بر درآمد کشاورزی چه می دانید؟

مالیات بر درآمد کشاورزی، موضوع ماده ۸۱ قانون مالیات های مستقیم می باشد. افراد مذکور در این ماده از پرداخت مالیات حاصل از کلیه فعالیت های کشاورزی و همچنین فعالیت های وابسته به آن، معاف می باشند.

به گزارش خبر، سمیرا نیازی کارشناس ارشد مالی و امور مالیات در یادداشت ارسالی با موضوع "مالیات بر درآمد کشاورزی" به پایگاه خبری گزارش خبر آورده است؛

درآمد کشاورزی نیز از مواردی است که مشمول مالیات ها است، البته در حال حاضر در کشور ما چنین نیست. طبق قانون انواع مالیات مستقیم هرگونه درآمد ناشی از فعالیت هایی مثل دامپروری، دامداری، پرورش ماهی، پرورش زنبورعسل صیادی، ماهیگیری و موارد مشابه نیاز به پرداخت مالیات ندارند.

مالیات بر درآمد کشاورزی، موضوع ماده ۸۱ قانون مالیات های مستقیم می باشد. افراد مذکور در این ماده از پرداخت مالیات حاصل از کلیه فعالیت های کشاورزی و همچنین فعالیت های وابسته به آن، معاف می باشند.

معافیت مالیات بر درآمد کشاورزی شامل چه فعالیت هایی میگردد؟

طبق قانون مالیات های مستقیم، درآمد حاصل از کلیه فعالیت های کشاورزی و همچنین فعالیت های وابسته به آن از پرداخت مالیات معاف می باشد. براین اساس فصل مالیات بر درآمد کشاورزی، در قانون مالیات های مستقیم صرفا دارای یک ماده می باشد.

قانون گذار در ماده ۸۱ قانون مالیات های مستقیم در باب مالیات بر درآمد کشاورزی چنین آورده است:

«درآمد حاصله از کلیه فعالیت های کشاورزی، دامپروری، دامداری، پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور، صیادی و ماهیگیری، نوغان داری، احیای مراتع و جنگل ها، باغات اشجار از هر قبیل و نخیلات از پرداخت مالیات معاف می باشد»؛

چه افرادی از شمول معافیت ماده ۸۱ قانون مالیات های مستقیم (مالیات بر درآمد کشاورزی) مستثنی می باشند؟

معافیت های مالیاتی مطرح در ماده ۸۱ در مورد اشخاصی است که به طور مستقیم مبادرت به انجام فعالیت های فوق می نمایند. به عبارت دیگر تولید کنندگان فعالیت های فوق اشاره از پرداخت مالیات معاف بوده و افرادی که محصولات مذکور را از تولید کنندگان خریداری نموده و آن را به صورت عمده و یا جزیی به فروش می رسانند، مشمول مالیات خواهند بود.

فعالیت های کشاورزی و معافیت های مالیاتی آنها:

کشاورزی در ایران شامل ۴ زیر بخش زراعت، دام و طیور، شیلات و جنگل داری و مراتع می باشد که در زیر به شرح آنها پرداخته می شود.

زراعت:

زراعت یعنی، کشت و کار محصولات سالانه در زمین زراعی، که سرپوشیده است و در بین درختان می باشد که به منظور بهره برداری اقتصادی ایجاد شده است. این بخش دارای دو دسته فعالیت های زیر می باشد:

تولید محصولات زراعی (به صورت سالانه)
محصولات باغی (به صورت دائمی)

کشت و کار هایی مانند سبزی و گل، از نوع محصولات سالانه می باشند که حتی در زمستان و در زیر پلاستیک، جز زراعت محسوب می شوند اما پرورش گل و گیاه در گلدان، جز این فعالیت محسوب نمی گردد.

محصولات زراعی شامل گروه های زیر می باشند:

غلات (گندم، برنج، جو، ذرت دانه ای)
حبوبات (نخود، لوبیا، عدس و ...)
محصولات صنعتی (پنبه، توتون و تنباکو، چغندر قند، ...)
سبزیجات (سیب زمینی، پیاز، گوجه فرنگی و ...)
محصولات جالیزی (خربزه، هندوانه، خیار و ...)
گروه نباتات علوفه ای (یونجه، سایر نباتات علوفه ای)

دام و طیور:

زیر بخش بعدی کشاورزی، مربوط به فعالیت های پرورش دام و طیور، زنبور عسل و پرورش کرم ابرشم می باشد که منظور از این نوع پرورش، نگه داری از انواع نشخوار کنندگان و پستانداران برای بهره برداری اقتصادی از آنها است.

نگه داری از انواع دام، به منظور استفاده از آنها، سواری و بارکشی و ... جز این بخش قرار می گیرد اما نگه داری از حیوانات برای سرگرمی و تفنن جز این زیر بخش محسوب نمی شود.

زیر بخش پرورش طیور، شامل پرورش انواع موارد زیر به منظور بهره برداری اقتصادی می باشد:

مرغ
اردک
غاز
بوقلمون
بلدرچین
تولید جوجه به وسیله ماشین جوجه کشی

نکته ۱: پرورش عسل با هدف تولید عسل، ملکه و ... صورت می گیرد.

نکته ۲: پرورش کرم ابریشم با هدف نگه داری از کرم ابریشم، تولید پيله و ... صورت می گیرد.

شیلات:

این زیر بخش شامل فعالیت هایی می باشد که به منظور تولید انواع حیوانات آبی و جمع آوری محصولات دریایی و ... برای بهره برداری اقتصادی انجام می شود.

این فعالیت شامل موارد زیر می باشد:

صید در اقیانوس، آب های ساحلی یا داخلی
پرورش ماهی
پرورش صدف و میگو
جمع آوری مروارید طبیعی
انواع اسفنج ها
انواع مرجان
انواع جلبک

جنگل ها و مراتع:

زیر بخش جنگل ها و مراتع، امور مربوط به جنگل ها و مراتع می باشد که در آن نگه داری، پرورش و تولید چوب با هدف بهره برداری، صورت می گیرد.

همچنین ایجاد نهالستان و خزانه و جمع آوری محصولات آن نیز تحت این زیر بخش محسوب می شود.

مالیات بخش های مختلف کشاورزی:

بر اساس تحقیقات معاونت امور اقتصادی و بر اساس قانون مالیات ها، بخش های کمی از کشاورزی قادر به پرداخت مالیات می باشند.

قانون مالیات برای زراعت:

در قانون های قبلی مالیات، بخش زراعت موظف بود که حدود ۴۰۰ میلیارد تومان مالیات پرداخت نماید و پس از آن در قانون جدید مالیات، این مبلغ به میزان قابل توجهی کاهش یافت و بر اساس دلایل زیر، اخذ مالیات از این زیر بخش معاف شد:

شاغلان بخش زراعت معمولاً گروه های فقیر و کم درآمد جامعه هستند. عدم وجود دفاتر حسابداری و همچنین پراکندگی شدید کشاورزان، اخذ مالیات از آنها بسیار مشکل خواهد بود. تعداد زیاد کشاورزان زراعت کار، باعث می شود که برای اخذ مالیات از آنها هزینه بالایی صرف شود. تفکیک بخشی از تولیدات که توسط خود کشاورزان مصرف می شود، از قسمت فروش رفته بسیار مشکل است.

اخذ مالیات باعث می شود که انگیزه برای کوچک شدن قطعات زمین های زراعی افزایش یابد که باعث می شود استفاده از تکنولوژی و ماشین آلات کاهش یابد و نهایتاً درآمد کشاورزی و عدم استفاده بهینه از منابع موجود در بخش زراعت کم می شود.

قانون مالیات برای شیلات:

میزان ارزش افزوده و تولید در شیلات بسیار اندک می باشد و اکثر فعالیت هایی که در این عرصه صورت می گیرد، با حمایت دولت می باشد که بخش خصوصی، سهم ناچیزی در این زمینه دارد.

به همین دلیل می توان گفت که اخذ مالیات از زیر بخش شیلات باعث از بین رفتن سرمایه کم آنها می شود و در نتیجه کاهش میزان این فعالیت را به دنبال خواهد داشت.

همچنین از آنجایی که صیادان در نظر درآمدی در سطح پایینی قرار دارند، لذا اخذ مالیات از این گروه توصیه نمی گردد.

در گروه جنگل داری، با توجه به این که اول لازم است تکلیف عوارض و بهره مالکانه مشخص شود، و این عوارض خود نوعی مالیات محسوب می شود، لذا اخذ مجدد مالیات کار صحیحی نمی باشد.

قانون مالیات برای دام پروری:

دام پروری دارای دو بخش سنتی و صنعتی می باشد که قسمت سنتی آن دارای ارزش افزوده اندکی می باشد و فعالان آن اکثراً طبقات پایین درآمد می باشند که در شهر های کوچک و روستاها زندگی می کنند.

اخذ مالیات از این گروه، تناقض زیادی با گسترش عدالت اجتماعی دارد و به علت گسترده بودن این فعالیت، اخذ مالیات از آن به شدت سخت، زمان بر و هزینه بر خواهد بود.

در قسمت صنعتی، به دلیل این که ارزش افزوده بالایی دارد و متمرکز می باشد، امکان دریافت مالیات از آن وجود دارد. اما باید توجه داشت که ممکن است اخذ مالیات از این قسمت، از انگیزه سرمایه گذاری در این بخش بکاهد.

از آنجایی که هدف دولت، حمایت از بخش تولید می باشد و همچنین این که بخش کشاورزی از حمایت کمتری نسبت به سایر بخش ها، برخوردار است، لذا اخذ مالیات از بخش کشاورزی، تا حدودی غیر منطقی می باشد.

مالیات بر درآمد کشاورزی بر اساس ق.م.م:

بر اساس فصل دوم، باب سوم، که مربوط به مالیات بر درآمد و مالیات بر درآمد کشاورزی می باشد، درآمد حاصل شده از تمامی فعالیت های کشاورزی، دام پروری، دام داری، پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور، صیادی و ماهی گیری، نوغان داری، احیای مراتع و جنگل ها، باغات اشجار از هر قبیل و نخیلات از پرداخت مالیات معاف می باشند.

انواع فعالیت های کشاورزی:

با توجه به گزارش شماره ۳۰/۵-۳۹۷۶ و ۲۸/۱۲/۱۳۶۹؛ دفتر فنی مالیاتی حسب ارجاع شماره ۶۰۱۰۴-۱۳۶۹/۱۲/۲۸ معاونت محترم درآمد های مالیاتی در اجرای بند سه ماده ۲۵۵ قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۶۶ مجلس شورای اسلامی در شورا، در رابطه با کشاورزی، قانون زیر مطرح می گردد.

بر این اساس، دو نظریه زیر برای معافیت درآمد حاصل از فعالیت های کشاورزی، در ماده ۸۱ قانون مالیات های مستقیم ذکر شده است که در اینجا به شرح آنها پرداخته می شود.

نظریه اول:

قید جداگانه هر یک از فعالیت های مذکور در ماده ۸۱ محمول بر مقصود مقنن با عطاء معافیت مالیاتی صرفا به فعالیت مزبور و مالا عدم استفاده سایر فعالیت ها از معافیت مالیاتی مورد نظر بوده و لذا منظور از قید <activity> فعالیت های کشاورزی؛ هم در صدر این ماده منحصرا معطوف به کاشت و داشت و برداشت و یا به بیان دیگر زراعت و باغداری می باشد.

نظریه دوم:

با عنایت به تعریفی که از فعالیت های کشاورزی در ماده یک آئین نامه اجرایی لایحه قانونی واگذاری و احیای ارضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۳۱/۰۲/۱۳۵۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به عمل آمده، مبنی بر این است که فعالیت های کشاورزی عبارت است از بهره برداری از آب و زمین به منظور تولید محصولات گیاهی و حیوانی از قبیل:

زراعت
باغداری
درخت کاری مثمر و غیر مثمر
جنگل داری
جنگل کاری
دامداری
پرورش طیور
پرورش زنبور عسل
پرورش آبزیان

لذا با قید <activity> فعالیت های کشاورزی؛ در صدر ماده ۸۱ ، احصای فعالیت های بعدی مذکور در آن که جملگی در زمره فعالیت های کشاورزی محسوب می شوند، قید اضافی و تاکیدی بوده و در صورت عدم درج آنها نیز جملگی در قالب فعالیت های کشاورزی تلقی می گردیدند.

هیئت عمومی پس از بحث و بررسی پیرامون موضوع به شرح آتی اعلام رای می نماید:

با وجود عبارت <activity> کلیه فعالیت های کشاورزی؛ مذکور در صدر ماده ۸۱ قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۶۶ مجلس شورای اسلامی درج کلمات <activity> دامپروری، دامداری، پرورش ماهی و زنبور عسل؛ بعد از آن قیود اضافی و تمثیلی به نظر می رسند.

ماده ۸۱:

درآمد حاصل از کلیه فعالیت های زیر از پرداخت مالیات معاف می باشند:

کشاورزی
دامپروری
دامداری
پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور
صیادی و ماهی گیری
نوغان داری
احیای مراتع و جنگل ها
باغات اشجار از هر قبیل
نخیلات

دولت مکلف است مطالعات و بررسی های لازم را در زمینه کلیه فعالیت های کشاورزی و آن رشته از فعالیت های مزبور که ادامه معافیت آنها ضرورت داشته باشد معمول و لایحه مربوط را حداکثر تا آخر برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

مالیات بر فروش آب کشاورزی:

نظر به این که در قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه های بعدی آن، با وجود برقراری معافیت برای درآمد حاصل از کلیه فعالیت های کشاورزی در ماده ۱۰۹ قانون مذکور، جداگانه برای فروش آب طی ماده ۱۰۶ آن قانون معافیت به طور صریح پیش بینی شده بوده حال آن

که در ماده ۸۱ و دیگر مواد قانون مالیات های مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۶۶ و اصلاحیه بعدی هیچ گونه اشاره ای بر معافیت این نوع درآمد نشده است.

همچنین ماده ۲ لایحه قانونی اصلاح پاره ای از مواد قانون کار کشاورزی مصوب ۲۰/۰۲/۱۳۵۹ شورای انقلاب اسلامی و نیز اصلاحی آن مصوب ۱۵/۰۴/۱۳۵۹ دلالتی بر این که فروش آب به تنهایی از مصادیق کار کشاورزی باشد ندارد، اقلیت درآمد حاصل از فروش آب را مشمول معافیت نمی داند.

روش محاسبه قیمت در مالیات بر ارث اراضی کشاورزی

در خصوص باغ و اراضی کشاورزی تعیین قیمت بر اساس ارزش معاملاتی می باشد. ارزش معاملاتی در قالب یک دفترچه توسط کمیسیون تقویم املاک به صورت سالانه منتشر می شود.

در دفترچه ارزش معاملاتی قیمت هر متر زمین باغ در مناطق مختلف کشور مشخص می شود.

البته قیمت های مندرج در این دفترچه از قیمت واقعی باغ بسیار کمتر می باشد و این نکته به نفع وراثت می باشد زیرا قیمت کمتر باغ به منزله مالیات کمتر می باشد.

مالیات ها ۲ دسته هستند. مالیات های مستقیم و مالیات های غیرمستقیم. مالیات بر مستقیم نیز خود به ۲ نوع مالیات بر دارایی و مالیات بر درآمد تقسیم می شود. مالیات بر درآمد کشاورزی جز مالیات های مستقیم است. فقط تولیدکنندگان معاف از مالیات هستند. افرادی که محصولات کشاورزان را خریده کرده و به صورت عمده می فروشند به هیچ وجه شامل معاف از مالیات نمی شوند و موظف به پرداخت مالیات هستند. همچنین در بهمن سال ۹۸ طبق لایحه اصلاح قانون مالیات مستقیم در بخش فعالیت های کشاورزی افرادی که بالای ۶۰ میلیون تومان درآمد داشته باشند مشمول پرداخت مالیات می شوند. طبق این اصلاحیه جدید، مالیات سالانه درآمد حاصل از فعالیت کشاورزی و کلیه زیربخش های آن تا ۶۰ میلیون تومان به نرخ ۰ است و مازاد آن طبق مقررات فصل های ۵ تا ۷ مشمول مالیات می شود.